

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОХОРОНА ПРАЦІ»
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Обов'язкова загальна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки на
2022- 2023 навчальний рік.
Протокол від «29» серпня 2022 року № 2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Охорона праці»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

«Охорона праці» – це дисципліна, яка вивчає систему заходів правового, соціально - економічного, організаційно - технічного, санітарно - гігієнічного і лікувально-профілактичного характеру, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності. В структурно-логічній схемі навчання дисципліна «Охорона праці» вивчається на початковому етапі підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, коли здобувачі вищої освіти не мають достатнього уявлення щодо умов і способів застосування положень дисципліни в майбутній професійній діяльності. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації студентів.

Дисципліна "Охорона праці" передбачає вивчення загальних питань охорони праці з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів відповідно до освітньо-професійної програми - туризм. В освітньо-професійній програмі дисципліна " Охорона праці" відноситься до обов'язкових загальних компонент і є актуальною для підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». Дисципліна забезпечує вивчення здобувачами вищої освіти основних закономірностей взаємодії людини з виробничим середовищем, а також методів та способів забезпечення безпеки її праці в різних умовах туристичної діяльності; набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь і компетентностей ефективного вирішення завдань професійної діяльності у сфері туризму з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Малько Олександр Дмитрович, старший викладач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат військових наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 304. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	malko_ad@ukr.net
Наукові інтереси*	Прогнозування та оцінка техногенної безпеки. Імплементация міжнародних стандартів у сферу охорони праці
Професійні здібності*	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Зроблено 4 доповіді на наукових конференціях, опубліковані 2 статті (див. розділ література)

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно

затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 304. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни: формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони праці, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

В освітньо-професійній програмі дисципліна займає важливе місце для формування інтегральних і загальних компетентностей у сфері туристичної діяльності і є однією із дисциплін, яка безпосередньо спрямована на оволодіння здобувачами аналітичними і практичними вміннями, що базуються на широко аспектному підході до забезпечення нормативно-правової, організаційно-розпорядчої діяльності у сфері туризму.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Заочна (дистанційна)
	загальна обов'язкова
Рік підготовки	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	4
- практичні заняття (годин)	2
- самостійна робота (годин)	84
- контрольна робота (годин)*	
- підсумковий контроль	екзамен

*час виконання контрольної роботи входить в бюджет часу самостійної роботи.

Передумови для вивчення дисципліни

Українська мова (за професійним спрямуванням), філософія, історія та культура України, історія економічних вчень, психологія, правознавство, екологія, краєзнавство, країнознавство та географія туризму, інформаційні системи та технології в туристичній галузі, туризму, підготовка з надання домедичної допомоги.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	ПР02.
Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	ПР09
Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадської свідомості.	ПР16.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та фахові)	ЗК, ФК
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ЗК03
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ФК16.
Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах	ФК23.
Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.	ФК29
Очікувані компетентності з дисципліни	ОК
Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати вимоги і заходи з охорони праці з метою запобігання нещасних випадків і професійних захворювань у процесі .	ОК01

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ПРАЦІ.

Тема 1.1. Правові та організаційні основи охорони праці .

Охорона праці як галузь науково-практичної діяльності і навчальна дисципліна. Основні терміни та визначення. Основні завдання охорони праці. Законодавча та нормативно-правова база з питань охорони праці. Принципи державної політики України в галузі охорони праці.. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП). Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 1.2. Організація охорони праці на підприємстві.

Організація охорони праці на виробничому рівні. Обов'язки роботодавця щодо забезпечення охорони праці. Система управління охороною праці. Умови

створення, завдання та функції служби охорони праці. Права працівників служби охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Особливості організації охорони праці у туристичній сфері. Нормативні акти з охорони праці, які розробляються на підприємстві. Обов'язки суб'єктів туристичної діяльності, щодо забезпечення безпеки туристів. Обов'язки працівників щодо дотримання вимог НПАОП з охорони праці.

Тема 1.3. Організація навчання та медичних оглядів працівників.

Вимоги законодавчих документів та НПАОП з питань навчання працівників. Організація навчання з питань охорони праці. Види навчання та регламентація їх проведення. Категорії працівників, які проходять навчання. Особливості підготовки фахівців сфери туризму з питань охорони праці. Види інструктажів та відповідальність за їх проведення. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.

Тема 2.1. Основи гігієни праці та виробничої санітарії.

Поняття та предмет фізіології праці. Праця та її види. Важкість і напруженість праці як характеристики трудового процесу. Шкідливі фактори виробничого середовища та трудового процесу та їх вплив на умови праці. Шкідливі фактори у сфері туристичної діяльності. Загальні відомості про гігієну праці та виробничу санітарію та їх завдання щодо збереження здоров'я та життя працюючих.

Тема 2.2. Основи виробничої безпеки.

Загальні вимоги виробничої безпеки щодо виробничих процесів і устаткування. Небезпечні фактори виробничого середовища та їх здоров'я і життя працюючих. Небезпечні фактори у сфері туристичної діяльності. Організаційні-технічні заходи щодо запобігання виробничого травматизму і професійних захворювань. Оцінка стану виробничого травматизму і професійних захворювань на виробництві

Тема 2.3. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Основні заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням. Профілактичні заходи у сфері туристичної діяльності, щодо забезпечення безпеки працівників та туристів. Загальні принципи організації робочого місця.

Екзамен

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

*Модульна контрольна робота виконується під час проведення практичних і

семінарських занять

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усьо	у тому числі				
лекц		практ	лабор.	самості	Модул.к	
3- й семестр						
Модуль 1 Правові та організаційні питання охорони праці						
Тема 1.1.Правові та організаційні основи охорони праці.	12	2			10	
Тема 1.2. Організація охорони праці на підприємстві.	10				10	
Тема 1.3 Організація навчання та медичних оглядів працівників	10				10	
Разом за модулем 1	32	2			30	
Модуль 2. Основи гігієни та безпеки праці.						
Тема 2.1. Основи фізіології та гігієни праці	10				10	
Тема 2.2 Основи виробничої безпеки	10				10	
Тема 2.3 Профілактика травматизму та професійних захворювань.	20	2	2		14	
Контрольна робота*	10				10	
Разом за модулем 2	48	2	2		44	
Екзамен*	10				10	
Разом	90	4	2		84	

*Час виконання контрольної роботи входить в бюджет часу самостійної роботи

Теми практичних занять

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1.	Визначення та аналіз показників виробничого травматизму	4
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен, індивідуальні завдання, реферати, презентації результатів виконаних завдань, виступи на наукових конференціях

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної

дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться:

у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, а також за результатами виконання модульного контролю

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
лекції	2	10	20
Разом за модуль			20
лекції	1	10	10
практичні заняття	2	10	20
Разом за модуль 2			30
I, Разом за поточний контроль			50
II. Індивідуальне завдання (контрольна робота)			20
III. Підсумковий контроль (екзамен)			30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100
IV. Участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо*.			20

* Бали за участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо плюсується до балів за поточний і підсумковий контроль з таким розрахунком, щоб сумарна кількість балів не перевищувала 100.

Поточний контроль.

. Під час поточного оцінювання знань здобувачів на лекції оцінюється:

- ступінь володіння навчальним матеріалом;

- самостійне та аргументоване трактування теоретичних положень;

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції (оцінюється від 0 до 10 балів):

- *10 балів* – здобувач був присутній на лекції і впевнено володіє її змістом;
- *8 балів* - здобувач був присутній на лекції і володіє її змістом;
- *6 балів* - здобувач не був присутній на лекції і володіє її змістом
- *4 бали* - здобувач був присутній на лекції і слабо володіє її змістом;
- *2 бали* - здобувач не був присутній на лекції, але дещо володіє її змістом;
- *0 балів* - здобувач не був присутній на лекції і не володіє її змістом

Під час поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті оцінюється:

- ступінь володіння навчальним матеріалом;
- самостійне та аргументоване застосування теоретичних положень для вирішення практичних завдань;
- правильність вирішення практичних і тестових завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється від 0 до 10 балів):

- *10 балів* – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, аргументовано застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і правильно їх вирішує;
- *8 балів* – здобувач володіє навчальним матеріалом та застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і правильно їх вирішує;
- *6 балів* – здобувач володіє навчальним матеріалом і застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;
- *4 бали* здобувач слабо володіє навчальним матеріалом але застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;
- *2 бали* – здобувач не володіє навчальним матеріалом але застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;
- *0 балів* – здобувач не знає відповіді на поставлені питання і не може вирішити практичне завдання

Під час поточного оцінювання індивідуальних завдань (контрольних робіт) враховується:

- вміння чітко і повно викласти результати виконання індивідуального завдання;
- степінь і повнота використання інформаційної і нормативно-правової бази;
- повнота, глибина і обґрунтованість розкриття питань індивідуального завдання;
- обґрунтованість висновків

Критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів (рефератів) (оцінюється від 0 до 20 балів):

- 20 балів – контрольна робота здобувачем виконана в повному обсязі, на основі проведених досліджень та повністю виконані вимоги до її оформлення;
- 15 балів – контрольна робота здобувачем виконана в повному обсязі, на основі проведених досліджень, але не повно виконані вимоги до її оформлення
- 10 балів – контрольна робота здобувачем виконана, але не повно виконані вимоги до її оформлення;
- 5 балів – контрольна робота здобувачем виконана не в повному обсязі, і не повно виконані вимоги до її оформлення
- 0 балів – завдання, передбачене для контрольної роботи, здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль.

Проводиться за результатами накопичення балів за поточний контроль, виконання індивідуального завдання та відповіді на питання, перелік яких визначений в методичній розробці до екзамену. Відповіді на питання, які визначені екзаменаційним білетом надаються усно. За умов проведення занять в дистанційній формі, екзамен може проводитися в системі OPEN-test2. Результати підсумкового контролю доводяться до відома здобувачів вищої освіти викладачем на екзамені. Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені:

- вміння вільно та самостійно викласти зміст питань екзаменаційного білету розуміння їх значення для своєї професійної підготовки;
- повнота та ґрунтовність засвоєння тем робочої програми навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка за екзамен формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача вищої освіти впродовж екзаменаційної сесії;
- за результатами виконання контрольної роботи;
- підсумкового контролю успішності здобувача вищої освіти за результатами складання екзамену.

Екзамен здається за екзаменаційними білетами. Перелік питань, які виносяться на екзамен наведені в методичній розробці проведення екзамену.

До уваги можуть братись *додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність* здобувача вищої освіти.

Політика викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись певних дисциплінарних правил:

- не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших товаришів від занять розмовами, іграми й іншими справами, що не стосуються заняття;
- якщо здобувачу вищої освіти необхідно вийти з аудиторії, то він повинен попросити дозволу у викладача, піднявши руку;

- здобувач вищої освіти має право ставити питання викладачу, якщо не зрозумів матеріал під час пояснення;

- здобувач вищої освіти має право в коректній формі обстоювати свій погляд і свої переконання при обговоренні різних спірних і неоднозначних питань;

- тактовною поведінкою створювати сприятливу дієву атмосферу:

- бути уважним, стриманим, зрівноваженим. При бажанні відповісти на поставлене питання слід підняти руку та дочекатися дозволу викладача. Не перебивати викладача, відповідь здобувача вищої освіти, не заважати підказками;

- забороняється користуватися мобільним зв'язком.

За умов пропуску занять здобувачем вищої освіти, несвоєчасного виконання ним індивідуальних завдань, викладачем встановлюються терміни відпрацювання пропусків занять, повторного захисту індивідуальних завдань, терміни ліквідації інших заборгованостей та відсоток зниження оцінки.

Повторне складання екзамену з дисципліни «Охорона праці» допускається не більше двох разів. Після цього кафедральна комісія дає оцінку можливості та доцільності продовження навчання студента.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності з боку здобувачів вищої освіти є:

– списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації (шпаргалки, мікронавушники, пристрої мобільного зв'язку, планшети тощо), крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Древаль Ю.Д., Бригада О.В., Малько О.Д. Охорона праці як соціальний феномен і комплексний міждисциплінарний інститут. International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations»: conference proceedings, April 23–24, 2021. Czestochowa: «Baltija Publishing», 2021. 320 p. P. 104-106. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13128>

2. Малько О.Д., Ковжога С.О., Полежаєв А.М. Про деякі проблемні питання управління охороною праці // Вестник Харьковського національного

автомобильно-дорожного университета. - Харьков: ХНАДУ, 2012. - Вып. 59. – С. 100 – 103. (0,31 друк. арк.). URL: <https://orcid.org/0000-0003-4868-7887>

3. Малько О. Д., Попова Я.О. Про шкідливі умови праці лаборантів клініко-діагностичної лабораторії// Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. – Харків: НУЦЗ України, 2018. - С. 356. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6778>

4. Малько О. Д., Пешик О.С. Використання європейського досвіду для удосконалення управління охороною праці ремонтного підприємства. Наукове видання «Реалізація права на працю і безпека людини в сучасних умовах життєдіяльності». Матеріали Х-ї наукової інтернет-конференції студентів і аспірантів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 25 – 26 квітня 2019 р. – Х.: Нац. юрид. ун-т, 2019. – С. 422-426. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10304>.

5. Малько О.Д., Правдюк А.В. Деякі особливості охорони праці персоналу в рентгенівських кабінетах: мат. Міжнародної науково-практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С. 359. URL: <https://orcid.org/0000-0003-4868-7887>

6. Малько О.Д., Тур Д.А. Аналіз умов праці газозварювальника при проведенні ремонтних робіт в теплових мережах: мат. Міжнародної науково-практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С. 375. URL: <https://orcid.org/0000-0003-4868-7887>

7. . С. Одарченко, В. І. Степанов, Я. М. Черненко. Основи охорони праці: підручник/ Х. Стиль-Издат, 2017. – 334 с.

8. Заїченко В. І. Курс лекцій з дисциплін «Основи охорони праці», «Охорона праці» (для студентів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки «Туризм»). / Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 120 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про охорону праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

2. Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>

3. Технічний регламент про безпеку машин і устаткування. Затверджено ПКМУ № 62 30 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62-2013-%D0%BF#Text>

4. Перелік видів робіт з підвищеною небезпекою, Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107.

5. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять». URL: http://zakon-ukr.com.ua/perelik_robit_pidvyshchenoi_nebezpeky.htm.

6. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#n32>.

7. Положення про систему управління охороною праці. URL: http://skvyrskyi-rvo.edukit.kiev.ua/Files/downloads/pol_sist_op.pdf

8. Типове положення про службу охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>

9. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0846-07#Text>

Розробник

Олександр МАЛЬКО

**старший викладач кафедри ОП та ТЕБ
кандидат військових наук, доцент**